

XI

Teď je vhodné rozvinout krátkou paralelu mezi Alexandrem Velikým a mou osobou. Alexandr Veliký měl cit pro aróma zemí. Jeho chřípí předvíдалo neslýchané možnosti. Byl jedním z těch, nad jejichž tváří Bůh přejel ve snu svou dlaní, takže vědí, co nevědí, jsou plni dohadů a podezření a přes zavřená víčka jim přebíhají odlesky vzdálených světů. Ale on vzal božské narážky příliš doslovně. Protože byl člověkem činu, čili plytkého ducha, vysvětlil si svoje poslání jakožto poslání dobyvatele světa. Jeho hrud' přepřelovala táž nenasytnost jako moji, rozpínaly ji stejné vzdechy, vstupující do jeho duše obzor po obzoru, krajina po krajině. Neměl nikoho, kdo by ho vyvedl z omylu. Ani Aristoteles ho nechápal. Tak umřel rozčarovaný, třebaže dobyl celého světa, neboť přestal věřit v Boha, který před ním stále prchal, a v jeho divy. Alexandrův portrét zdobil mince i známky všech zemí. Stal se za trest Františkem Josefem své doby.

XII

Chtěl bych čtenáři aspoň přibližně naznačit, čím byla tehdy ta kniha, na jejíchž stránkách se předběžně určovaly a utvářely mezní problémy toho jara. Nevýslovný, zneklidňující vítr vanul lesklým špalírem známek, vyzdobenou ulicí erbů a praporců, a rozvíval

horlivě znaky i emblémy vlnící se v uříceném tichu, ve stínu mračen, hrozivě vyčnělém nad obzorem. Potom se na liduprázdné ulici náhle objevovali první heroldové v svátečních kabátcích, s rudými páskami na paži, lesknoucí se potem, bezradní, horlivě zaujatí svým úkolem. Dávali mlčky znamení, do hloubi duše vzrušení a plni slavnostní důstojnosti, a už se ulice černala přicházejícími proudy demonstrantů, ze všech příčných ulic se sbíhaly temné zástupy, ozýval se hluk tisíců přicházejících nohou. Byla to obrovská manifestace zemí, univerzální První máj, monstrpřehlídka světů. Svět manifestoval tisícem jakoby k přísaze zvednutých rukou, vlajek i praporců, manifestoval tisícem hlasů, že nestojí za Františkem Josefem I., ale za kýmisi mnohem, mnohem větším. Nade vším se vlnila světle červená barva, téměř růžová, nevylicitelná, osvobodivá barva nadšení. Ze San Dominga, ze San Salvadoru, z Floridy přicházely udýchané, uhřáté delegace, všechny v malinových oblecích, a skláněly buřinky třeshňové barvy, zpod nichž vyletovali rozezpívání stehlíci po dvou či po třech. Lesklý vítr zaostřoval v šťastných zákmitech třpyt polnic, měkce a nenásilně oprašoval hrany nástrojů, z nichž na všech okrajích sršely tiché kartáčky elektřiny. Přes všechn nával, přes hromadnou přehlídku tisíců, odbývalo se všechno v pořádku, obrovská revue se rozvíjela plánovitě a v tichu. Jsou okamžiky, že prapory na balkónech, vlnící se hore a prudce, kroutící se v zřidlém vzduchu v amarantových křečích, v prudkých tichých třepotáních, v marných vzryvech nadšení – povstávají nepohnutě jako při slavnostní výzvě a celá ulice je náhle rudá, barevná a plná mlčenlivého poplachu, zatímco